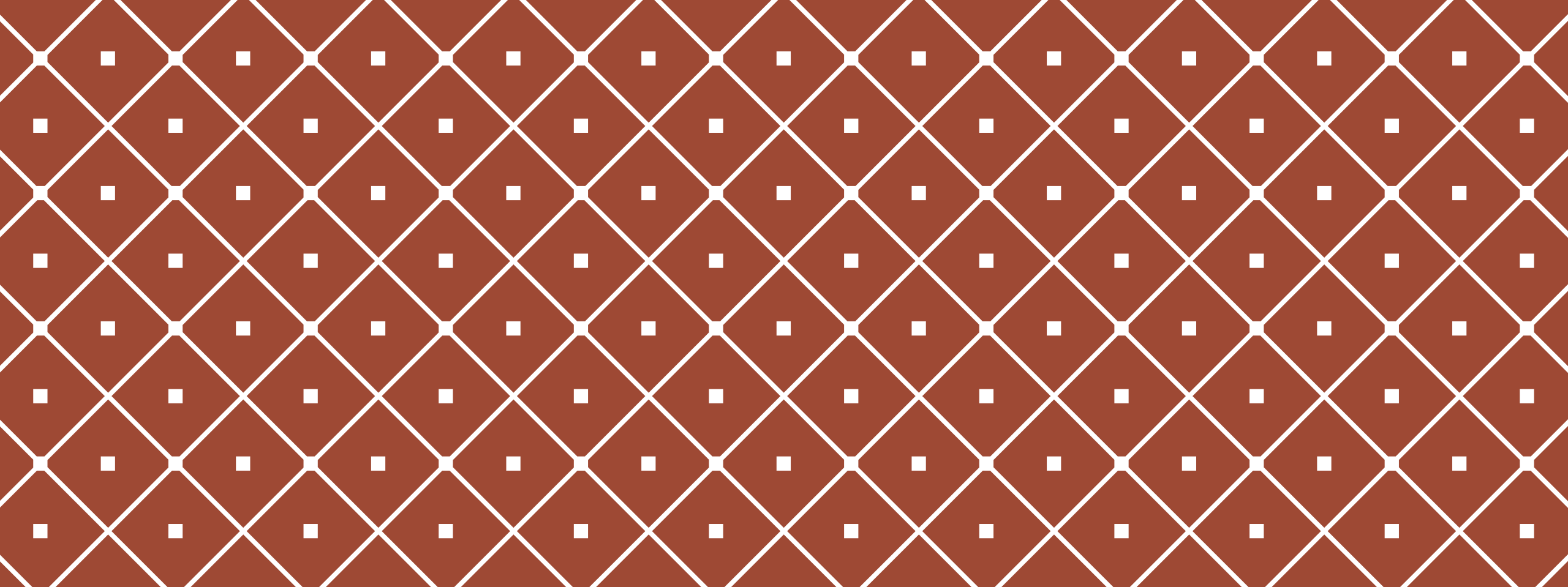

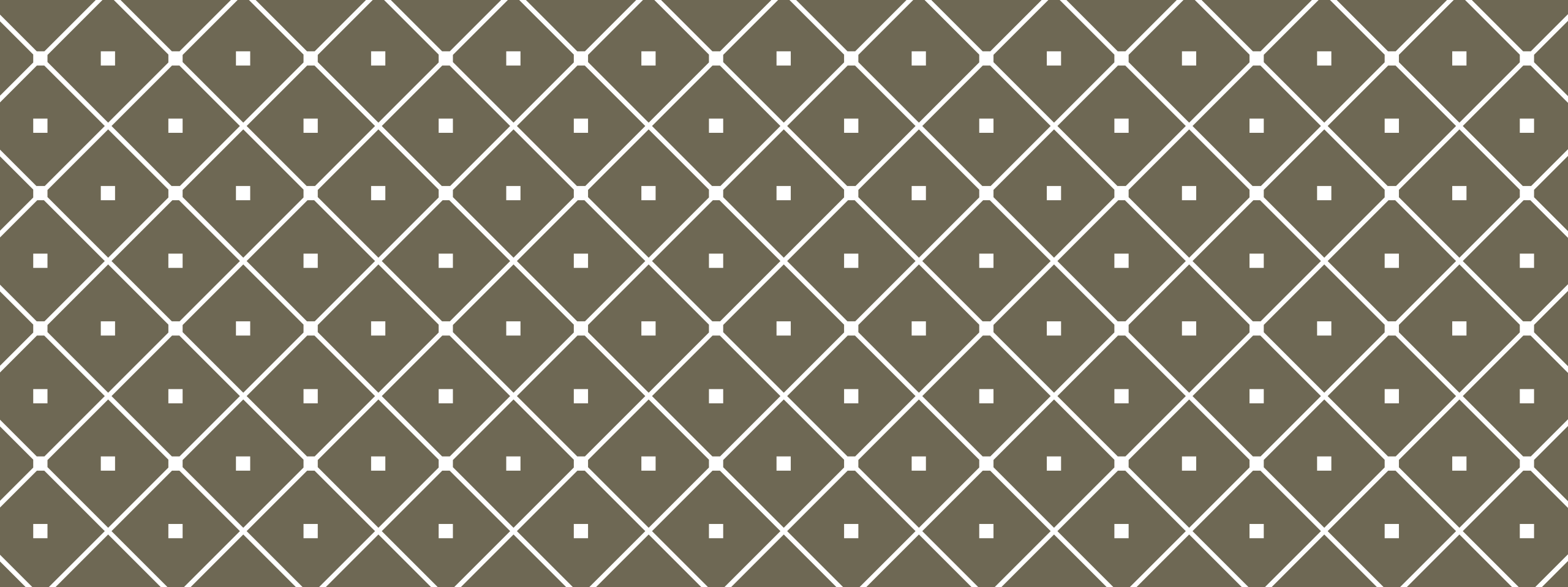

FINANČNÍ GRAMOTNOST A OCHRANA SPOTŘEBITELE 1

Petr ČECHÁK
KMDM, PedF UK

PLÁN DNEŠNÍHO SETKÁNÍ

1. Základní informace o předmětu a jeho organizaci
2. Představení
3. Úvod do finanční gramotnosti
4. Finanční trh a jeho struktura
5. Ochrana spotřebitele na finančním trhu

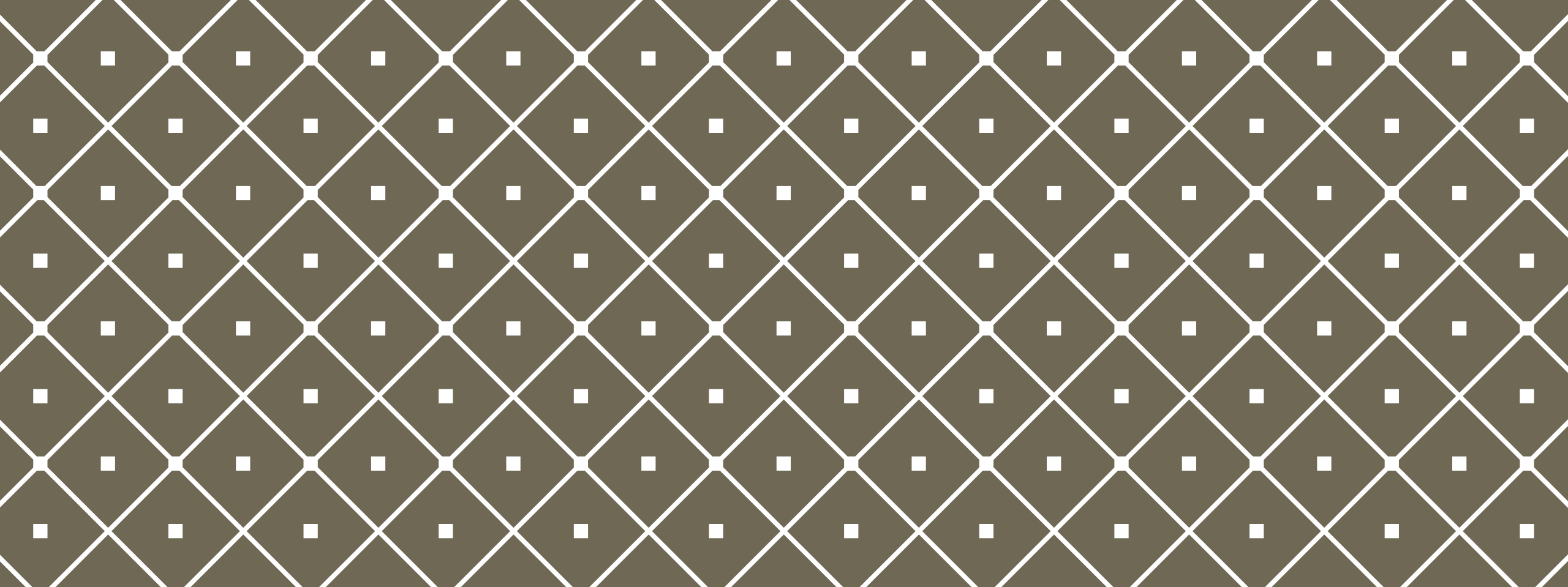
ZÁKLADNÍ INFORMACE O PŘEDMĚTU

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PŘEDMĚTU

- ❖ 2 části a 2 vyučující: Petr Čechák (finanční gramotnost) a prof. Martin Bílek (ochrana spotřebitele)
- ❖ 4 kredity – zápočet spočívá v odevzdání 2 esejí (1 na téma týkající se finanční gramotnosti, 1 na téma ve vztahu k ochraně spotřebitele) – optimálně odevzdat do konce června
- ❖ z finanční gramotnosti pravidelná setkání v termínech:
 - ❖ 25. 2. 2026: úvod do předmětu, fungování finančních trhů, ochrana spotřebitele na finančních trzích
 - ❖ 4. 3. 2026: cena a cenotvorba, inflace, rodinný rozpočet, finanční plánování, vybrané finanční produkty
 - ❖ 11. 3. 2026: různé podoby investování
 - ❖ 18. 3. 2026: úvěry, předlužení
 - ❖ 25. 3. 2026: didaktické aspekty finančního vzdělávání I
 - ❖ 1. 4. 2026: didaktické aspekty finančního vzdělávání II
- ❖ podobu další výuky zveřejní prof. Bílek (zpravidla samostudium)
- ❖ k dispozici MS Teams a také kurz v Moodle

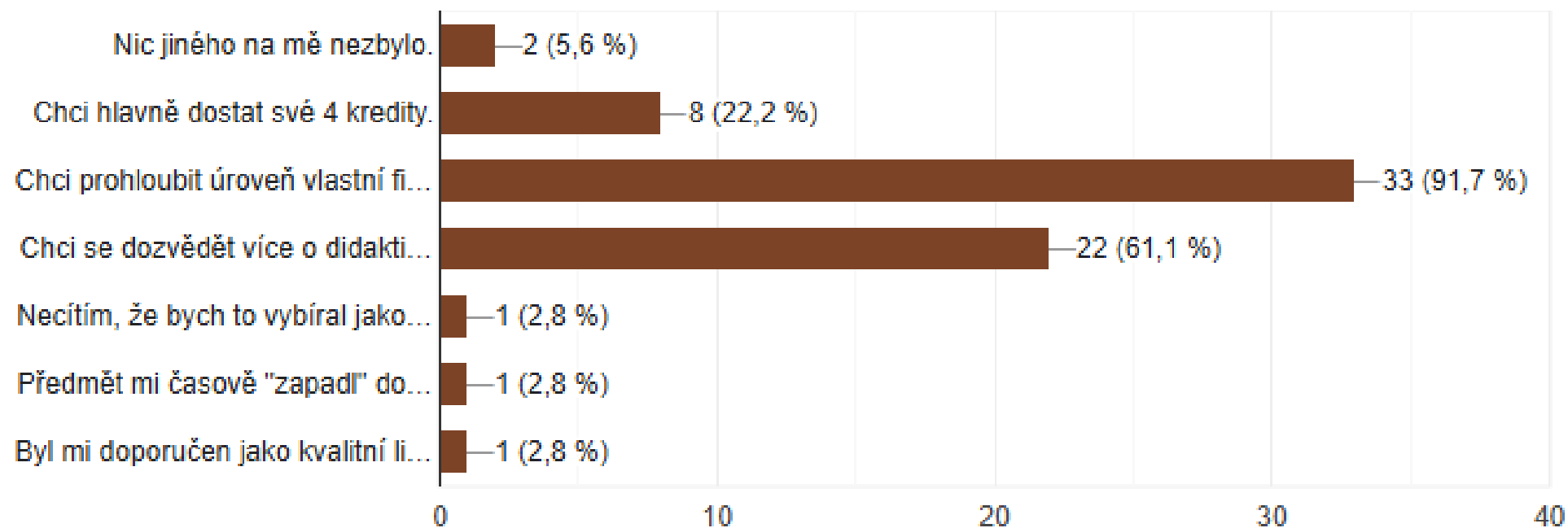
ZÁKLADNÍ INFORMACE O PŘEDMĚTU

- ❖ 2 legitimní způsoby, jak lze přistoupit k mým hodinám:
 - ❖ minimalisticky (nechodit na semináře, odevzdat esej na zvolené téma)
 - ❖ intenzivně (chodit na semináře, dělat úkoly, které budou k dispozici týden předem, odevzdat esej na zvolené téma)
- ❖ eseje:
 - ❖ 5 stran max.
 - ❖ témata k dispozici v Moodle či MS Teams (možné zvolit i jiné po domluvě)
 - ❖ očekává se vhled do problematiky, užití vhodných zdrojů (nemusí jich být moc, záleží na tématu), pozor na citační normu (jakákoliv je možná, ale konzistentně)
 - ❖ užití AI možné, ale nezbavuje to odpovědnosti za případné chyby a nevhodné citování zdrojů
- ❖ kontakt: cechakpe@gmail.com
- ❖ konzultace: po každé výuce ve středu pro předem domluvené

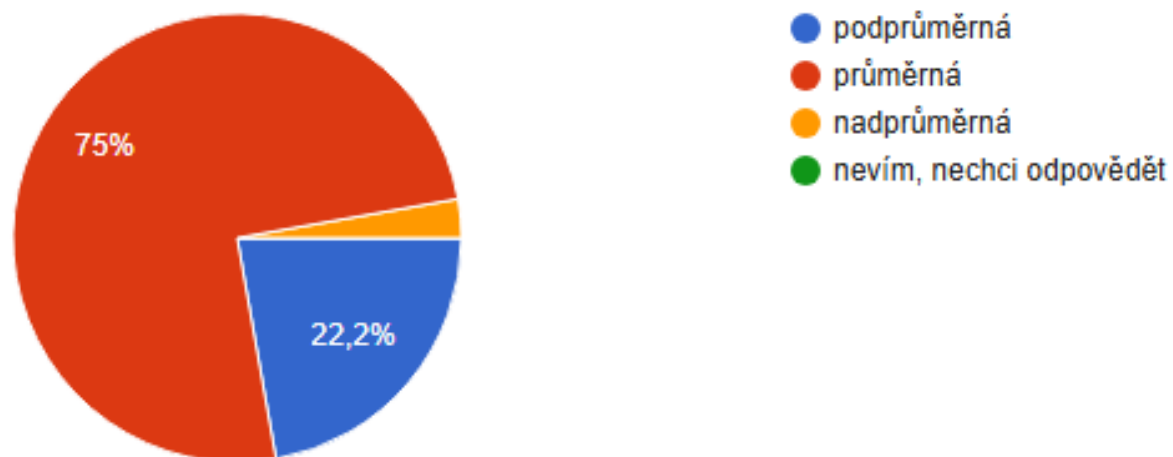
PŘEDSTAVENÍ SKUPINY

NAŠE MOTIVACE

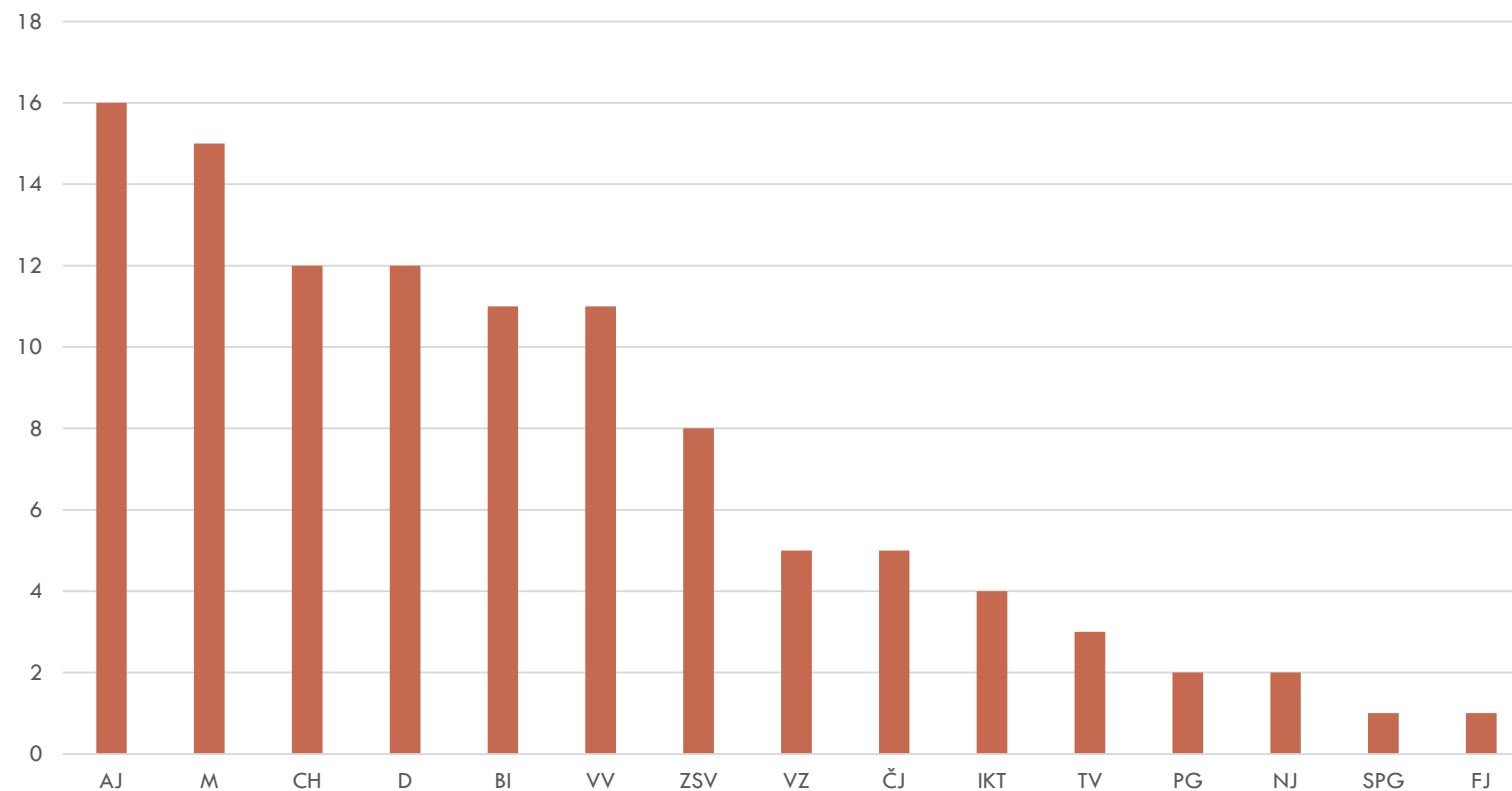
NAŠE TVRZENÁ ÚROVEŇ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

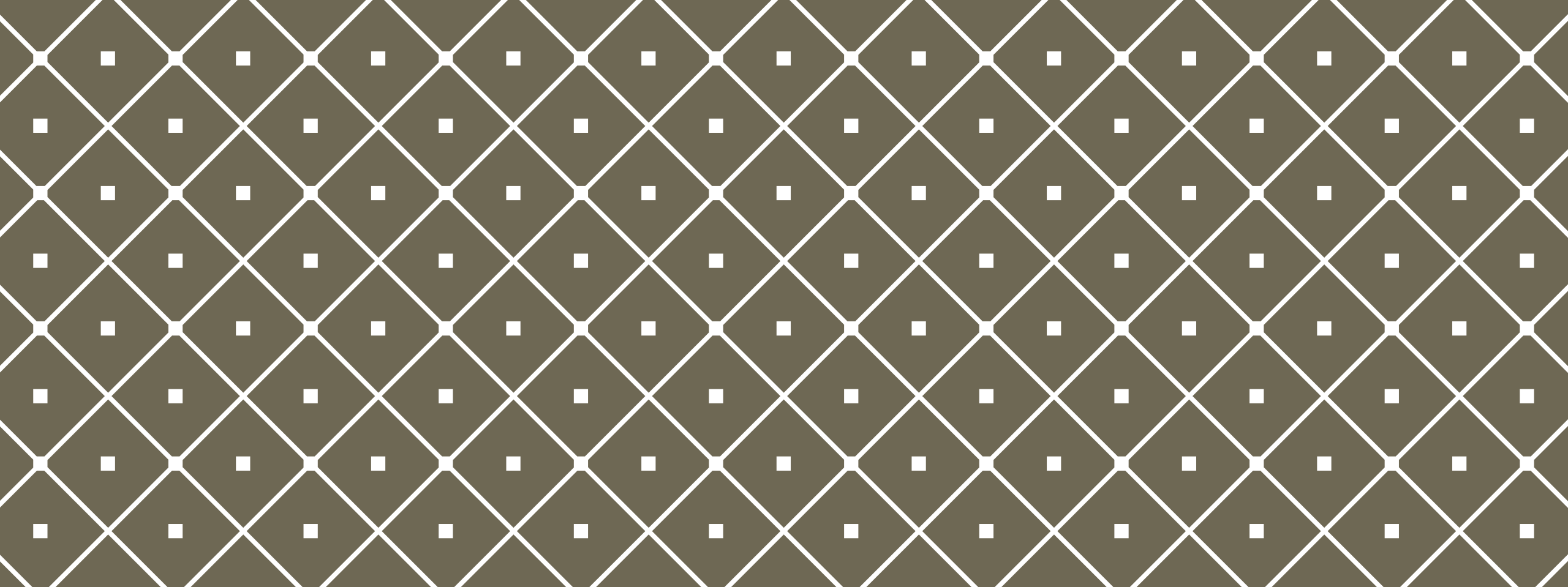
Jak byste ohodnotili svou dosavadní úroveň finanční gramotnosti?

CO STUDUJEME?

Účastníci podle oboru studia

ÚVOD DO FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

ÚVOD DO FINANČNÍ GRAMOTNOSTI – ZÁKLADNÍ POJMY

Finanční gramotnost je souhrn znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování.

Finanční vzdělávání je proces směřující ke zvyšování úrovně finanční gramotnosti.

(Národní strategie finančního vzdělávání 2.0, MFČR, 2019)

Konkrétní oblasti a očekávané výsledky vzdělávání jsou upřesněny ve **Standardu finanční gramotnosti ČR** (MFČR, 2017).

FINANČNÍ GRAMOTNOST V ČR – VÝZKUMY

Šetření PISA zaměřená na finanční gramotnost (žáci ve věku 15 let):

- ❖ čeští žáci skončili v pásmu průměru (507 bodů v roce 2022 x 513 bodů v roce 2012)
- ❖ významná role socioekonomického statusu jedince (vysvětluje 16 % rozdílů mezi žáky – 5. nejhorší výsledek ze všech zemí)
- ❖ V ČR 15,3 % účastníků pod úrovní 2, což je o 5 procentních bodů více než v roce 2012 (v OECD průměr 17,9 %), a 12,5 % v nejvyšší kategorii (průměr OECD 10,6 %).
- ❖ finanční gramotnost ovlivněna čtenářskou a matematickou gramotností

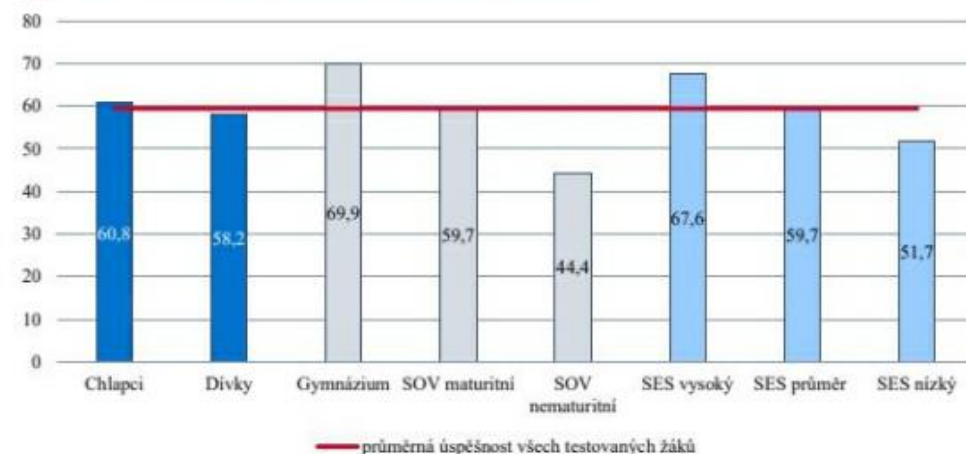
(https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-iv_5a849c2a-en.html)

Česká školní inspekce v roce 2022/2023:

- ❖ Tematická zpráva ČŠI: Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách (2023)

(https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2023/TZ_Financi_gramotnost/html5/index.html?pn=3)

GRAF 2 | Dosažená průměrná úspěšnost v testu finanční gramotnosti (v %)

JAK INFORMUJE O VÝZKUMECH

Hlavní zjištění

Nejlepších výsledků dosáhli žáci vlámské části Belgie, Dánska, Kanady a Nizozemska. **Výsledek České republiky byl nadprůměrný** (507 bodů) v porovnání se čtrnácti zúčastněnými zeměmi OECD (498 bodů). Srovnatelného výsledku s českými žáky dosáhli žáci Rakouska, Polska a USA. Dosažená úroveň finanční gramotnosti patnáctiletých žáků je v České republice **přibližně stejná jako před deseti lety**, kdy se šetření finanční gramotnosti v PISA konalo poprvé.

Druhé dovednostní úrovně, která je považována za základní, **nedosáhlo 15 % českých žáků**, což je o pět procentních bodů více než v roce 2012. Tito žáci nedovedou samostatně uplatnit svoje znalosti běžných finančních produktů a konceptů v situacích, které se jich přímo týkají. Nejméně takových žáků bylo zjištěno v Dánsku, vlámské části Belgie a v Kanadě. V průměru zemí OECD nedosáhlo základní dovednostní úrovně 18 % žáků.

Více než třetina žáků v České republice (34 %) dosáhla **nejvyšších dovednostních úrovní** (čtvrté nebo páté). Ve vlámské části Belgie a v Nizozemsku překročil tento podíl 40 %.

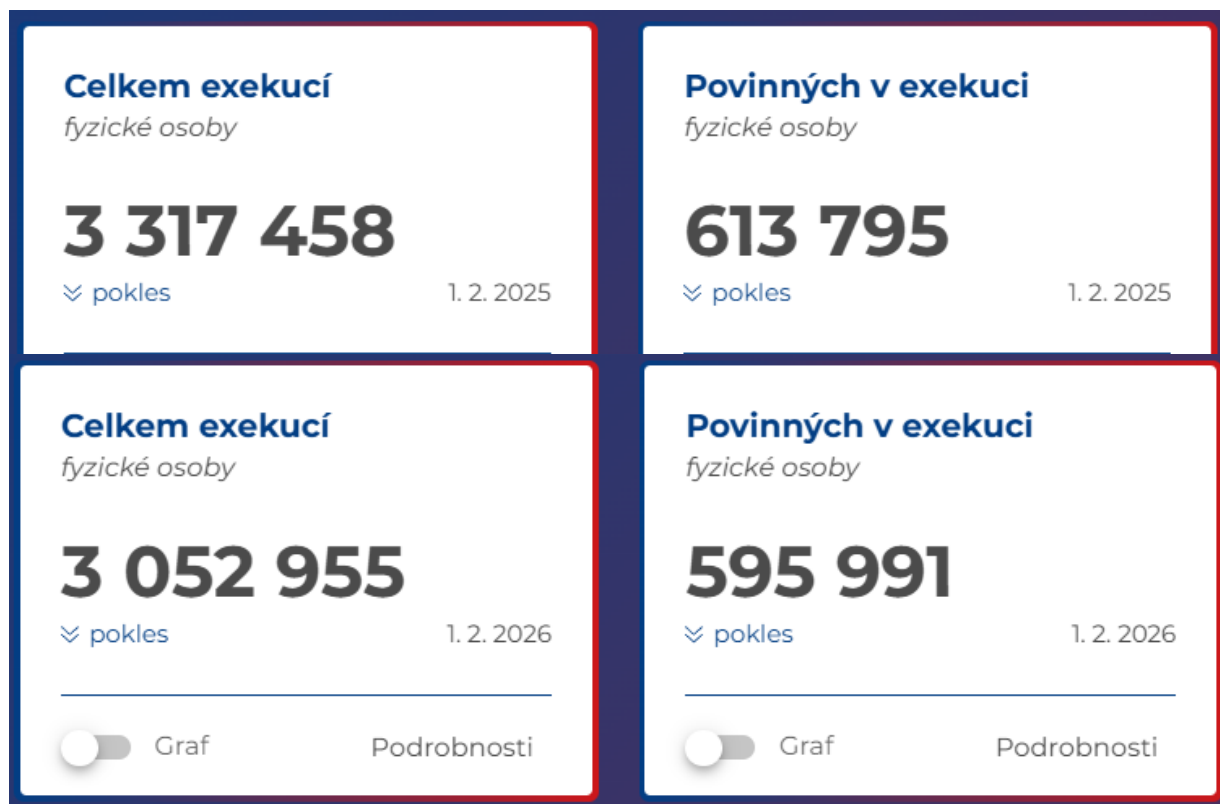
Obdobně jako v případě matematické a čtenářské gramotnosti existuje v České republice **nadprůměrná pozitivní souvislost mezi finanční gramotností žáků a jejich socioekonomickým statusem (ESCS)**. Rozdílům v ESCS můžeme připisat 15 % rozdílů ve výsledcích českých žáků. Vyšší podíl byl zjištěn pouze v Maďarsku a Bulharsku (18 %) a vlámské části Belgie (17 %).

Socioekonomicky znevýhodnění žáci si **méně věří při provádění bezhotovostních finančních operací** než jejich zvyhodnění vrstevníci a pouze 70 % znevýhodněných žáků dle svého vyjádření ví, **jak hospodařit se svými penězi** (mezi zvyhodněnými žáky se jedná o 80 % žáků).

Nejlepších výsledků ve finanční gramotnosti dosáhli žáci **víceletých a čtyřletých gymnázií** (606, resp. 586 bodů). Od roku 2012 **výrazně poklesl průměrný výsledek žáků základních škol** (ze 492 v roce 2012 na 473 bodů v roce 2022) a žáků **nematuritních oborů středních škol** (z 450 na 428 bodů). Poslední uvedená skupina žáků má v nejvyšší míře **sklon k impulzivnímu finančnímu chování**.

FINANČNÍ GRAMOTNOST V ČR – CO ŘÍKAJÍ STATISTIKY:

Exekutorská komora ČR (<https://statistiky.ekcr.info/statistiky>):

FINANČNÍ GRAMOTNOST V ČR – CO ŘÍKAJÍ STATISTIKY:

ČNB a ČSÚ: Finanční situace domácností za roky 2021-2022 (vydáno 15.12.2023)

(<https://www.czso.cz/documents/10180/230783424/160077-23.pdf/e6c1975f-1a64-4942-a547-a75e41a1a692?version=1.0>)

Tabulka 4. Podíl domácností ČR s vybranými finančními produkty (v %)

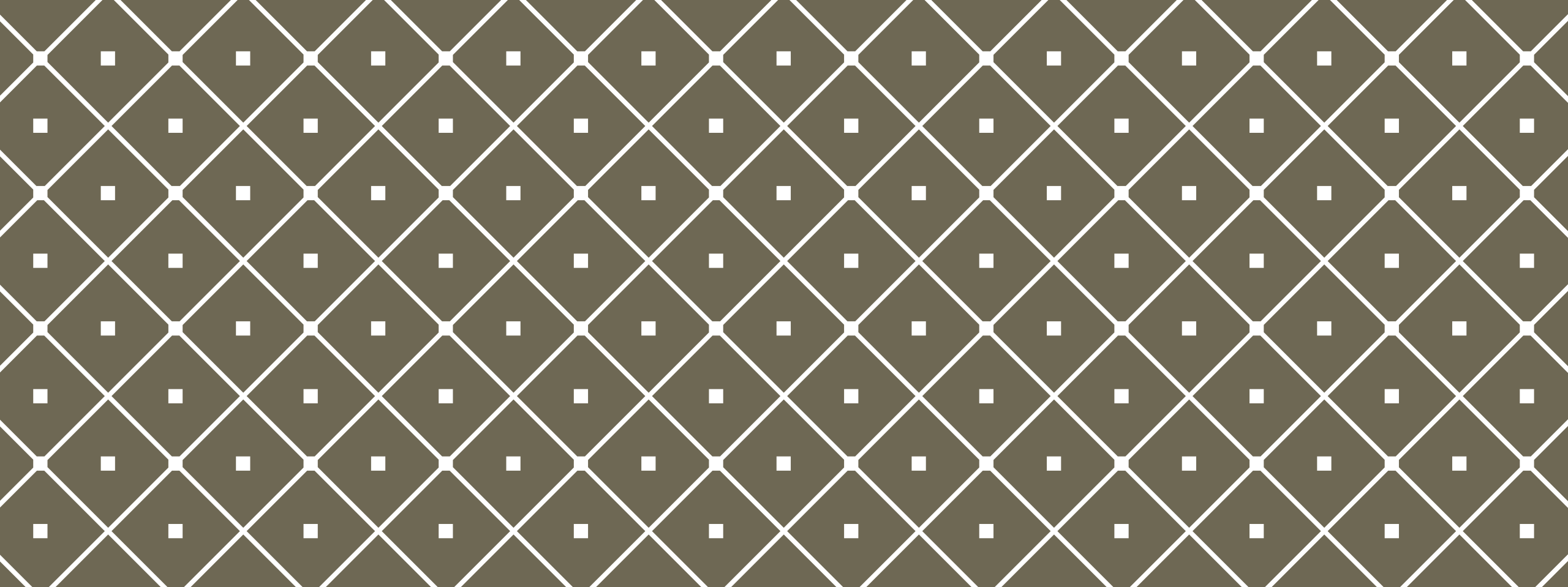
	2021	2022
Vklady ²	94,4	95,4
Podílové fondy	8,0	8,2
Cenné papíry (dluhopisy, akcie) ³	5,2	6,4
Penzijní připojištění	62,7	60,3
Investiční nebo kapitálové životní pojištění	16,1	16,0

Zdroj: FSD 2021, FSD 2022

Tabulka 7. Dluhy domácností ČR v letech 2021 a 2022 (v tis. Kč)

	Medián		Průměr	
	2021	2022	2021	2022
Celkové dluhy všech domácností	0	0	172,6	175,9
Celkové dluhy zadlužených domácností	350,0	400,0	714,3	827,7
Hypoteční dluhy domácností s hypotékou ⁵	837,0	976,6	1 086,4	1 238,1
Ostatní (nehypoteční) dluhy domácností s ostatními dluhy	96,0	100,0	204,1	216,5

Zdroj: FSD 2021, FSD 2022

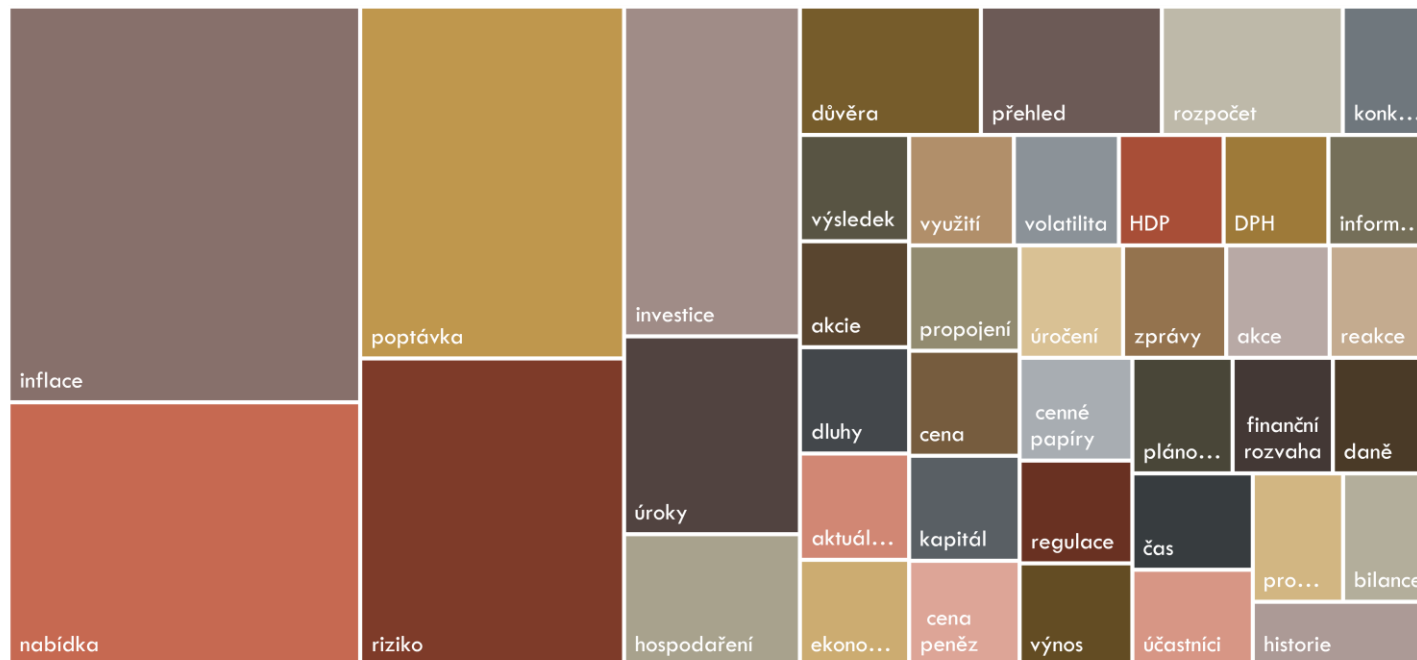

FINANČNÍ TRH A JEHO STRUKTURA

FINANČNÍ TRH – KLÍČOVÁ SLOVA

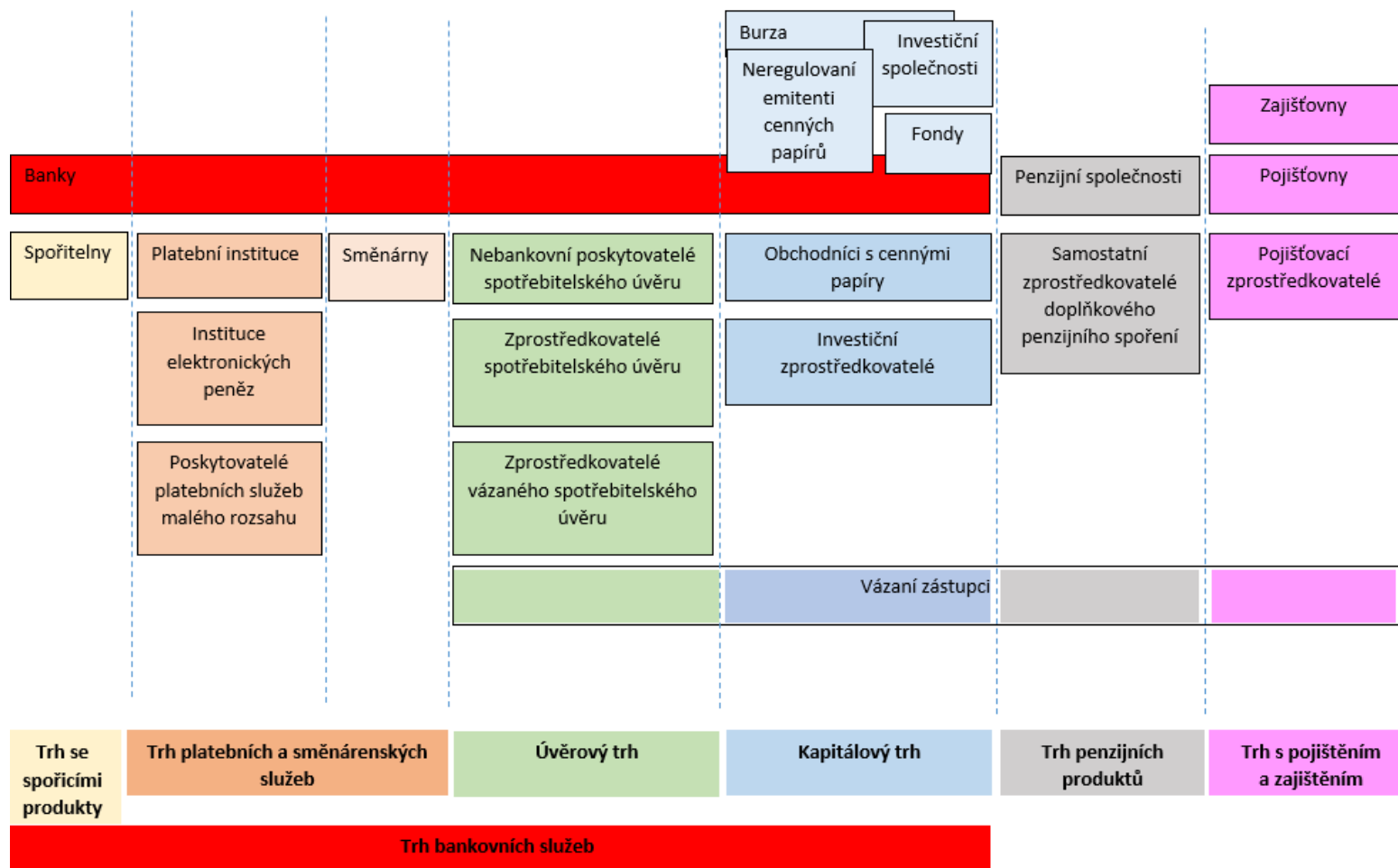
Klíčová slova - finanční trh

■ nabídka ■ poptávka ■ propojení ■ inflace ■ zprávy ■ konkurence ■ riziko
■ důvěra ■ výsledek ■ úroky ■ akcie ■ dluhy ■ aktuálnost ■ ekonomika
■ hospodaření ■ investice ■ využití ■ volatilita ■ HDP ■ DPH

STRUKTURA FINANČNÍHO TRHU

(POHLED SPOTŘEBITELE)

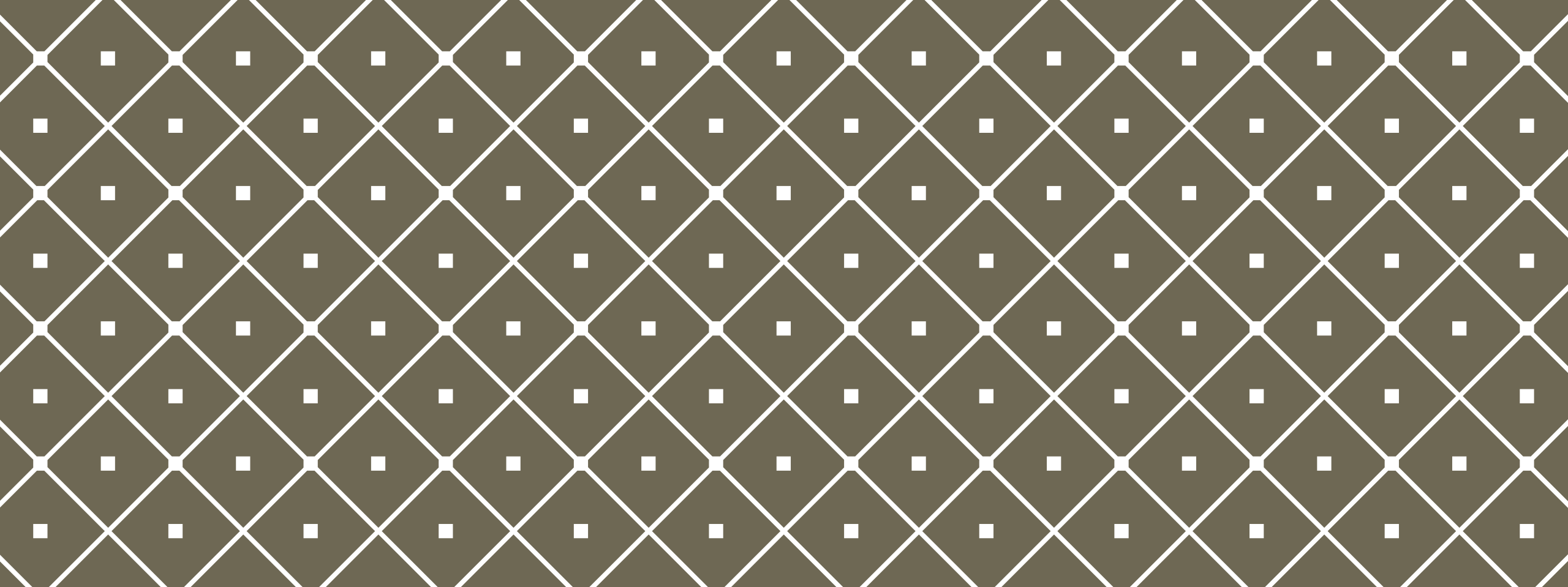
STRUKTURA FINANČNÍHO TRHU

❖ Kdo jsou tzv. „finanční poradci“ ?

- ❖ buď zaměstnanci bank,
- ❖ nebo tzv. vázaní zástupci

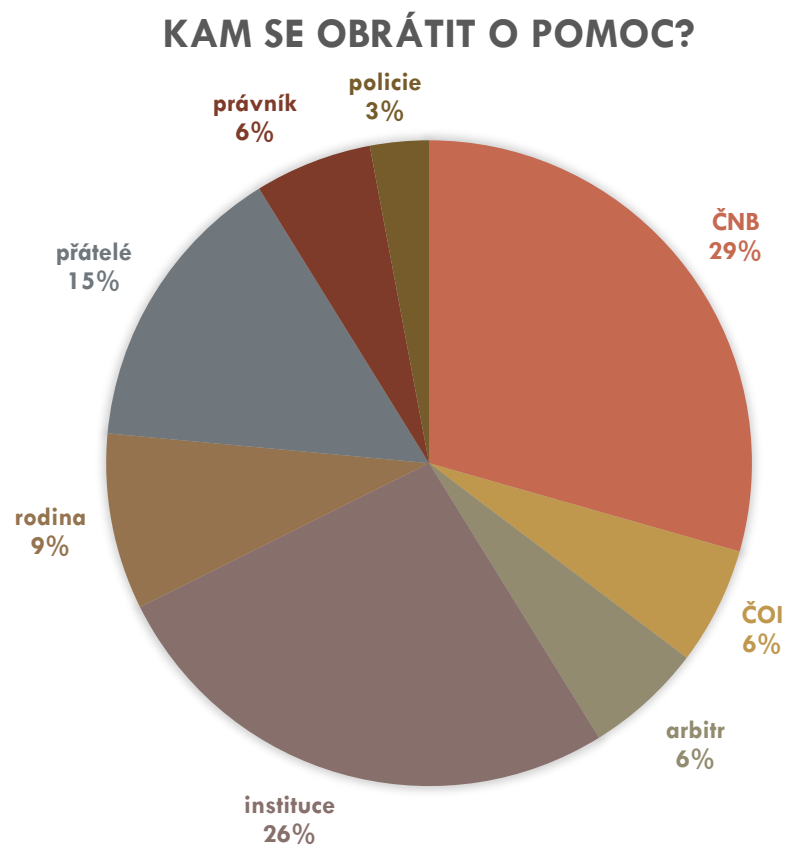
❖ Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů vede ČNB:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

OCHRANA SPOTŘEBITELE NA FINANČNÍM TRHU

KAM SE OBRÁTIT O POMOC? (VAŠE ODPOVĚDI)

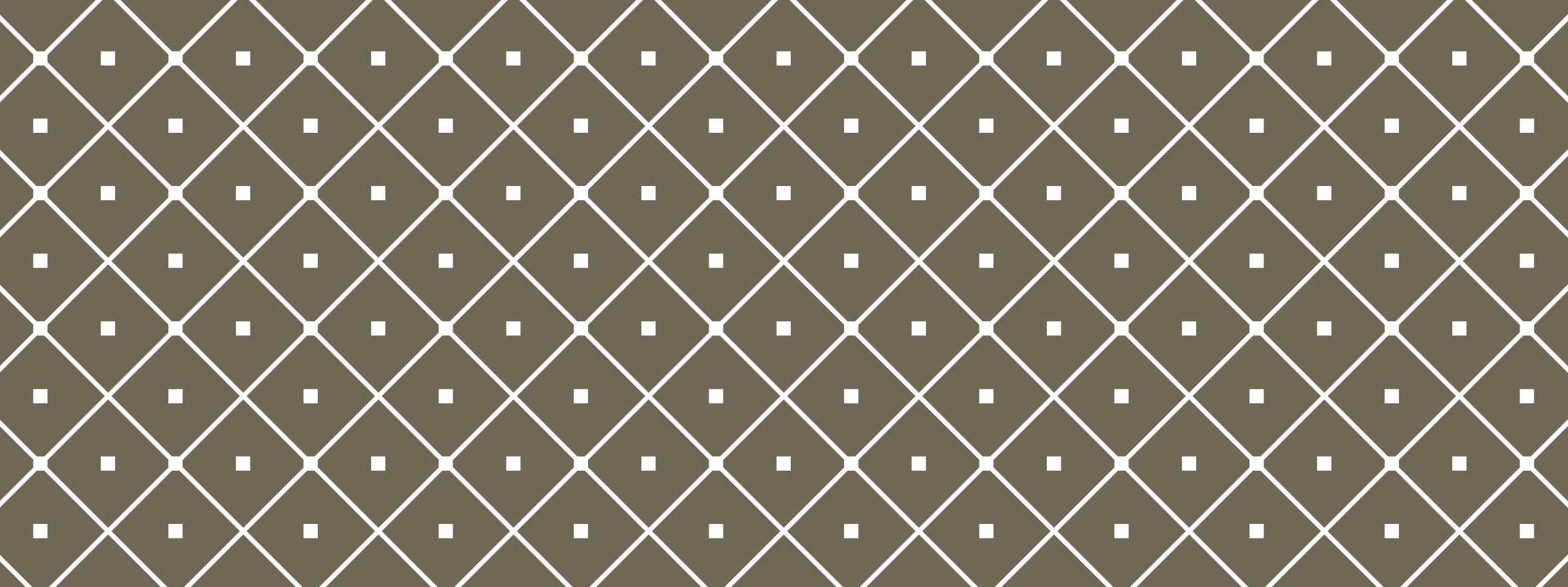
OCHRANA SPOTŘEBITELE NA FINANČNÍM TRHU

VIDEO 1: FINANČNÍ PORADCE A ZÁKAZNICE (co vyplynulo z diskuze)

- poradce zákaznici pomohl s vyplněním dotazníku (měla by dělat sama – pozor, vždy je lepší uvést pravdu a sám, než se snažit udělat lepším – vede zpravidla k větším ztrátám v budoucnosti z investice, které jsem nerozuměl)
- poradce sám věci moc nerozuměl (pozor – poradci stačí maturita a složení 1 odborné zkoušky – nemusí to být rozhodně někdo schopnější než vy, pokud jde o finanční rozhodování)
- nabízel produkt, který nenabízí banka (pozor – „alternativní“ formy investování jsou v ČR i přes velmi negativní dopady stále velmi populární)
- nehovořil vůbec o rizicích (závažná chyba – poradce má jednat s odbornou péčí, tedy nezamlčovat rizika)

OCHRANA SPOTŘEBITELE NA FINANČNÍM TRHU

- ❖ Dohled nad finančním trhem v ČR je svěřen **České národní bance**.
- ❖ Pozor – ne všechny subjekty a ne všechny operace na finančním trhu jsou dohlíženy – konkrétní pravomoci vždy určuje příslušný sektorový zákon a zákon o ČNB (jinak ČOI)
- ❖ Např. nejsou dohlíženy osoby podle § 15 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, ČNB rovněž nedohlíží nad kvalitou či návratností finančních nástrojů, stejně jako nedohlíží investice do komodit.
- ❖ Zároveň fakt, že ČNB je svěřen dohled nad finančními trhy, neznamena, že můžete po ČNB chtít všechno:
 - ❖ sankcionování dohlížených subjektů, usměrnění jejich dohlížené činnosti ANO
 - ❖ náhrada škody NE (**soud, arb.**)
 - ❖ vyšetření „podvodu“ NE (**policie**)
- ❖ **Finanční arbitr ČR** (www.finarbitr.cz)

DOTAZY?

Děkuji vám za pozornost!